

andet fra Kl. 6 til 9; under dette sidste gentages det samme Program som ved det første. Kvindernes litterære Klub »Grand Rapids« i Michigan holder Aftenmøder for de arbejdende Kvinder i denne By. Denver's Kvindeklub har som Filial den lokale Forgrening af »Nationalforeningen for kvindelige Stenografer«, hvis Møder holdes om Aftenen, men bliver overværede af en Komite fra Kvindeklubben for at sikre den fælles Samvirken.

»Det nye Aarhundredes Lav« i Filadelfia er Filial til »Det nye Aarhundredes Klub«. Dette Lav tæller henad tusinde Medlemmer, og det er særlig sammensat af ganske unge Arbejdskere. »Klubben« og »Lavet« virker sammen til gensidig Tilfredshed, og dette viser bedst, hvor let mange Klubber kan danne et Filial blandt de arbejdende Kvinder.

De Svar, som indløb paa de af Inspektøren for de offentlige Arbejder fremsatte Spørgsmaal, udviser særlig to Kendsgeninger. For det første: den Vanskelighed, Klubberne har ved at holde de forskellige Sektioner ud fra hinanden; for det andet: den voksende Interesse, der over alt findes for social-økonomiske Spørgsmaal. Klubmedlemmerne synes at være komne paa det Rene med, at Videnskaben om Statsøkonomi er Grundlaget for næsten alle deres Problemer.

I Beslutningen om at gøre sig bekendt med de eksisterende økonomiske Vilkaar dannede Kvindernes studerende Klasser og indbød Fagmænd samt Lederne af praktisk Arbejde i Filantropiens, Godgørenhedens, Opdragelsens og Statistikens Tjeneste, for at disse kunde fremlægge de nyeste Synspunkter og Resultater ved Klubbens Møder. Gennem den Interesse, der saaledes vakte hos det store og indflydelsesrige Medlemsforbund, er meget blevet gjort for at rejse Almenvellets Fane, for at afhjælpe Misbrug, for at forbedre de sanitære Vilkaar og for at lette Kvinders og Børns Arbejde i Fabrikerne.

Efter at Arbejdsdepartementet havde gjort sin Forespørgsel, har man sporet en stærk Bevægelse indenfor Klubbernes Omraade. De Klubber, der tidligere var litterære, har nu dannet en Forgrening, som omfatter Opdragelse og Samfundslære. Andre Klubber, der kun havde selskabelige Formaal for Øje, er nu blevne ledede ind i mange Slags offentlige Arbejder og gør sig til Forkæmpere for Reformen paa Industriens Omraade. Forbedringen og Udvidelsen af de offentlige Skoler er Genstand for næsten alle Klubbers alvorlige Opmærksomhed, i al Fald for deres, der

enhører til Nationalforbundet. Dettes korresponderende Sekretær erklærer i sin hvert andet Aarudkommende Rapport (Denver, Juni 1898), at endogsaa Klubbernes litterære Arbejde er bøjet af henimod det praktiske, hvilket betyder en stærk Tilstrømning af studerende og arbejdende i Socialøkonomiens Tjeneste, thi Antallet af de Klubber, der er indlemmede i Nationalforbundet, øges bestandigt, og dettes hele Medlemsantal har forlængst overskredet de Hundredetusinde.

I 1898 var der 595 uafhængige Klubber i Nationalforbundet foruden de 30 Statsforbund, der ialt bestaar af 2,110 Klubber med 132,023 Medlemmer.

Danske Kvinder fra Grundtvigs Kreds.

(Fortsat.)

I.

Karoline Amalie.

Foredrag (noget forkortet), holdt paa Levring Højskole af Sofie Bruun.

Da Karoline Amalie 1848 mistede sin Mand, syntes hun vel, at det var den største Sorg, der kunde ramme hende. Men det blev dog sværere, meget sværere, da hun faa Maanedes senere maatte se sine Brødre som Fædrelandsforrædere, som Oprørere mod deres lovlige Herre og Konge. Da gik der som et Sværd igennem hendes Hjerte. Hun slap ikke Kærligheden til sine Brødre trods deres Forvildelser, men hun var ikke et Øjeblik i Tvivl om, hvordan deres Færd maatte betragtes. Endnu troede hun dog paa deres Mandighed, men da hun hørte, at Prinsen af Noer, efter at have udtalt de brammende Ord: »Lad os slaa Danskerne, hvor vi finder dem, lad ingen fremmede Tropper tage Lavrbærrene fra os, paa Ærens Dag er jeg hos Eder,« dog ved det første Sammenstød tog Flugten, sagde hun: »Og jeg, som dog troede, at min Broder i det mindste var en dygtig Officer og en kæk Soldat, men ikke en Gang dette!« Flere Aar senere sagde hun til en Ven: »De kan tro mig, at naar jeg har takket Gud for Danmarks Sejr, og det har jeg altid gjort, da er det tit sket med et blødende Hjerte.«

Der kunde fortælles mange, mange Træk om Karoline Amalie, hvilke vidner om hendes store Kærlighed og Ydmyghed, og som tillige viser den store Hævnhed og Ligefremhed, hvormed hun omgikkes alle, og som hos hende var saa forunderlig forenet med virkelig Fornemhed og Majestæt; men det kan desværre ikke naas her. Kun eet lille Træk maa

vi have med, som viser os hende i et Forhold, vi ikke har set hende i før: Forholdet til hendes undergivne. En Gang — hun var gammel den Gang og behøvede Hjælp — havde hun faaet at vide, at en af hendes Kammerjomfruer havde faaet nogle Slægtninge, som hun gerne vilde træffe, til København paa Gennemrejse, men at hun ikke vilde tale til Dronningen derom, da Dronningen jo dog umulig kunde undvære hende. Saa om Aftenen Kl. 7 ringer Dronningen paa hende og beder hende hjælpe sig i Seng. Kammerjomfruen bliver bange, at Dronningen er syg; men efter at være kommen i Seng og have faaet en Bog og et Bord med en Lampe hen ved Siden af sig, siger denne: »Aa, nu ligger jeg saa dejligt! Se saa, nu kan De saamænd gerne gaa hen til Deres Slægtninge og tilbringe Aftenen hos dem.«

Et lille Træk endnu maa vi have med, da det er altfor kønt til at forbigaa. Det var en Gang, Dronningen fik at vide, at en lille Pige fra hendes Asylskole, Datter af en fattig Arbejdsmand, laa meget syg af Lungebetændelse. Da Skolens Forstanderinde en Dag var oppe hos Dronningen, spurgte denne til den lille Pige, om hun fik god Pleje og havde en god Seng at ligge i. Dertil svarede Forstanderinden, at Barnet havde en god og kærlig Moder, som gjorde for hende, hvad hun kunde, men til Seng havde hun kun to skrøbelige, haarde Stole. Dronningen sagde ingen Ting straks, men næste Morgen tidlig fik Forstanderinden et Brev fra hende, hvori hun skrev: »Da jeg i Aften kom i min gode Seng, tænkte jeg paa den lille syge Pige, som led og laa saa daarligt, og jeg skammede mig. Vil De gøre mig den Tjeneste at købe en god Seng og Sengklæder til hende saa hurtigt som muligt. Og for at hun straks kan lægges i den, sender jeg hermed af mine Lagener.« Kl. 10 laa den lille Pige i den fattige lille Stue paa Kristianshavn i en dejlig Seng med snehvide Lagener af Dronningekrone paa. Da hun blev rask, kom hun i lang Tid hver Dag paa Amalienborg for at faa styrkende Mad fra Dronningens eget Køkken. Hun døde 22 Aar gammel i sin egen Seng med Dronningens Billede foran sig.

(Fortsættes.)

Kvindernes Interpellationer ved Valgene.

Paa de allerfleste Valgtribuner er der i Aar bleven spurgt Valgkandidaterne, om de vilde virke for Kvinders lige kommunale Valgret og Valgbarhed med Mænd; paa enkelte Valgtribuner er desuden Spørgsmaalet om Kvinders politiske Valgret og Valgbarhed bleven draget frem. Svarene paa disse Spørgsmaal har fra Socialdemokraternes Side og fra Venstres Kandidater lydt nogenlunde ens. Socialdemokraterne har henvist til, at

dette Spørgsmaal allerede er besvaret i deres Program, der lyder paa almindelig Valgret for saavel Kvinder som Mænd. Venstre har svaret, at de anser Fordringen om kommunal Valgret og Valgbarhed for fuldt ud berettiget, og at dette Parti jo allerede har vist Interesse og udført et Arbejde for dette Spørgsmaals Løsning ved at indbringe og vedtage Lovforslag, der indeholder Bestemmelser om Kvinders Valgret og Valgbarhed under lige Vilkaar med Mænd. Dog synes Iveren for snarest at fremme denne Sag f. Eks. ved Indbringelsen af et selvstændigt Lovforslag, der ikke skulde indeholde andre Bestemmelser end den om Kvinders lige Valgret med Mænd, ikke at være meget stor. »Vi maa først sørge for at faa vor egen Valgret respekteret eller faa den udvidet«, saaledes lød det flere Steder. Vi maa vente til det eller det er gennemført! Vi har ventet længe, synes vi! Vi begyndte sidst i 80'erne, Valgdag efter Valgdag, Aar efter Aar, Forening efter Forening, stedse flere og flere og fra alle Samfundslagre, at tale med d'Hrr. Lovgivere om denne Sag. Vi har søgt at gøre dem forstaaeligt, at Kvindernes Valgret og Valgbarhed maa være et nødvendigt Led i et demokratisk Program, maa gennemføres, hvis de demokratiske Tankers skal blive mere end Valgdagens Skanker, fordi det er Kvinderne, der i højere Grad præger det daglige Livs Udvikling og Tone end Manden. Vil man have et lysvaagent Folk med en fuldt ud demokratisk Udvikling — det er en Udvikling efter Retfærdighedens Fordringer — saa maa man drage »Slægtens Moder«, Kvinden, med ind i selve Udviklingen og ikke nøjes med at have hende som interesseret eller ligegyldig Tilskuer udenfor. Man kan under slige Forhold ikke bebrejde hende, om hun er ligegyldig, lige saa lidt som man kan bebrejde hende, om hun er misfornøjet over at være udenfor en Kamp og en Udvikling, der har hendes fulde Interesse. Derfor ønsker vi at sige til vore gode demokratiske Rigsdagsmænd: »Lad Kvinderne allerede nu faa lige kommunal Valgret og Valgbarhed med Mændene. Vi forstaar ikke, at der er god Politik i den Tanke, at fordi Mændene ikke er naaet saa vidt, som de kunde ønske, skal vi staa udenfor.« Hvis man vedblivende vil handle efter dette Princip, kommer vi aldrig i Gang, thi vi haaber for Demokratiet, at det aldrig siger: »Stop — nu er der ikke mere at naa, længere at komme frem.« Et levedygtigt Folk naar aldrig dertil, vil altid fremad og videre fremad, for hver Milepæl det passerer.

Et Venskab.

Af Julie Meyn.

(Sluttet.)

Men den nye Pave var Colonnarnes Fjende, og deres Undergang blev besluttet. Slaget faldt, medens Vittoria var fraværende. Forgæves opbød hun al sin Indflydelse for at hindre det. Deres Borge blev frtaget dem, og i Rom fandt hun ved sin Tilbagekomst ikke en eneste af sin Slægt. Saa trak hun sig tilbage til et Kloster og levede der med henrivende Kræfter sine sidste Leveaar.

Muligvis er i denne Tid det Billede af hende opstaaet som blev tilskrevet Michel Angelo, indtil man opdagede en af hans Disciples, Marcello Venustis, Mærke paa det. Men da vi ved fra Michel Angelo selv, at han har tegnet hende, er det højst sandsynligt, at Venustis kun har udført sin Mesters Arbejde i Olie. Det

er en gammel Kvinde, vi her har for os. Intet er at se af de blonde Lokker, som tidligere lovpristes; et sort Enkeslør, der gaar dybt ned i Panden, omgiver hendes Hoved og falder ned over Bryst og Skuldre. Den høje Skikkelse, klædt i sort Fløjel, sidder rank oprejst i en Lænestol, paa hvis ene Arm hendes højre Haand hviler, medens den anden ligger i hendes Skød paa en aaben Bog. Der hviler en imponerende Ro over disse Træk; om Mund og Øjne et let smerteligt Drag. Ældet, men ikke sammenfalden, ser hun ud; hvad Aarene saa længe havde skaaet, er brat blevet nedbrudt af Sorgen; men de dybe Linier, den har draget, er ædle og energiske.

I Begyndelsen af 1547 udslyktes hendes sidste Kræfter. De Venner, hun havde tilbage, saaledes om hende. Michel Angelo blev ved at se hende til det sidste. Hendes Død rystede ham saa stærkt, at han en Tid næsten mistede Sans og Samling. Mange Aar efter sagde han, at intet angrede han saa meget, som at han ikke i hendes sidste Time havde kysset hen-

des Kind eller Pande, men kun hendes Haand.

Hvor stort det Tab var, han led, ved kun den, der selv har følt den usigelige Tomhed, som en fremragende aandelig Kraft, et ædelt, kærligt Sind uundgaeligt efterlader sig. Michel Angelo maa have været til Mode, som om en herlig Bog, hvori han længe havde været vant til at finde det rette Ord for enhver Stemning, med eet Slag blev lukket for aldrig mere at aabnes. Vittoria havde været den eneste, for hvem han oplod sin Sjæl. Hans eneste Trøst var Haabet om et Gensyn hinsides Graven og om, at hun vilde leve i Mindet. Dette udtaler han i flere Sonetter, bl. a. i denne:

Da du, til hvem mit Hjertes Længsler hige, gik bort, fordi det saa var Himlens Raad, stod al Naturen, som ej har din lige, i Sørgeskud, og hvem dig saa, i Graad.

Hvor er du nu? Her tie Glædens Stemmer, paa Hjertets Dør forgæves Drømmen banker; vi ved kun, at din Støvdragt Jorden gemmer og Himlen dine hellig-fromme Tanker.

Død var din Lod, thi kun i jordisk Dragt det himmelske til Muldet ned kan drage, men kun det dødelige undergaar; du lever, og lig Morgenrødens Pragt dit Livs, din Digtningens underfulde Sage skal straaale gennem senest Fremtids Aar.

Vittoria Colonnas Poesi, der pristest højt af hendes Samtid og altid vil have sin Interesse som Udtryk for en skøn Sjæls Følelser, naaede ikke den Udødelighed, som heri forjættes den; men hendes Navn er uløselig knyttet til Michel Angelos. Saalænge han mindes, kan hun umulig glemmes.